

PREUS DE SUSCRIPCIÓ

EN TRIMESTRE

En Espanya: una peseta
Fora d'Espanya: dues pesetes.Redacció General Barcelonina
Administració Sta Eulària 25
PALMA DE MALLORCA

LA AURORA

PUNTS DE SUSCRIPCIÓ

A Manacor: Ca-Mestre Antoni Píol Ferrer, 5.—Ca'l'amo Andreu Alcover, Plaça del Palau, 2.

A Palma: Llibreria d'En Guasp, Morey, 6.—Taller d'encuadernacions d'En Francesc Ferrer, Sta. Eulària, 25.—Llibreria Ernest Frau, Brossa.—Llibreria d'Alomar i Fontdevila, Brossa.

Surt cada dissapte per donar ventim i altres herbes an es qui s'ho guany

Ses Festes de Nadal.

(acabat)

X

Ja se son fetes les onades i sa Madona, a forsa de trompitar i de desturmellar-se, com e-h fa sempre, seguint-la sa criada, se es també una al·lota molt lleventada de cama falaguera, ja té es dinar envant: es bollit i s'aufergat ja estú llest, que les porien treure a sa taula en voler, i ja porien tirar s'arré dins s'olla perque es brou ja está cuitat, i vos assegure que es un brou an avengut que, si'l deixaven refredar, en porien fer taiades. Sa Madona esixí, vol que a's dia de Nadal tot vaj en raure, i no li vé a un pa de llestes. Ets altres dies sempre malavet estrényer i escapars tot es llaít q pot; pero a's di de Nadal tot va brtes uber-tes.

—Si l'Amo hi fos, diu el sortint damunt es portal, ja hi poem tirar s'arrós, perque tot ja hu tem a punt de pastora mia.

—Feina feta té bon traç, respón es pareier-major, pero nohi ha que frissar, i sobre tot l'Amo d'Amo i s'ha de respectar.

—I llavò hi ha una altra osa, Madona, diu es missatge qui llaua de bous: que, com tots hem pegat ortet a sa freixura, encara mos dura a panxada, i si esperam a dinar evers les dues, sabeu que mos hieaurá de més bé i que hu será de mibr!

—Vol dir te'n ets atait bé de freixura? diu sa Madona fer sa mitja.

—Jo vos ho assegure, diu aquell. ¿Sabeu quants de plats me me calats? Idó set.

—Eli és un avenc, diu es pareier-major. I ¿que no hu sabeu, Madona, que mos som pesats, després es berenar, com heu tenim per costum cada any, tal dia com avui, segos sabeu, i aqueix revel·ler, que ja l'hvien pesat abans de berenar, ha ligit augmentat set terces? ¿Set terces, Madoneta! Si sa seua butza no ebendreix avui, ja no esbendrirá ma es dimoni!

—¿Set terces! diu sa Madona. ¿Si que ha fet bon cap de tala, idó! Així m'agrada! ¿Mai me feis hés contenta que quant vos veig m'ajar de gust.

—Es que sabeu que m'agrada sa freixura, diu aquell missatge així com vos la sabeu engirgolar, Madona! ¿M'hi agafarien amb una lloa! estau-ne segura!

—I an-e qui nò agrada, diu es pareier-segón? ¿S'es mester tenr es paladar enratjolat per no trobr-hi un gust de reis an aqueixa meo!

—¿Un gust de reis, m'has hi? s'exclama N'Andreu. ¿Un gust de Bon Jesús és ell!

—¿O si jo hi fos estada a Betlem, diu Na Francina Aina. ¿No e'n serien escapats el Bon Jesús, sant Jusepet i la Mare-de-Deueti! ¿Les n'hauria duita una d' grexoneta d' freixura! ¿No és ver, m' mare, que hu haurieu volgut que lo ho cugués?

—Ja está clar que sí, diu sa Madona; pero no hu sé que t'haurés feta si el Minyonet Jesús n'hauria tastada gens! ¿Que mengem, dona, ets infants, en néixer?

—Pero, diu s'al·lota ¿i que vos creis,

ma mare, que el Minyonet Jesús era just com ets altres minyons que neixen? ¿No hu eregueu que just fos com ets altres! ¿Que no era Deu?

—De manera, diu sa mare, que't creus que el Minyonet Jesús l'hauria tastada a sa nostra freixura!

—N'estic segura, diu s'al·lota.

—I jo que li don raó a Na Francina Aina, diu s'altre llaurador de bous. Sobre tot, jo lo que vos puc dir que, en no esser o porcella rostida o ensaimades tretes de l'hora des forn o bunyols amb mel, ja no hi ha altra menja que m'agrat tant com sa freixura, així com la feis vos, Madona.

—Eli me fereu venir vanidat amb tantes d'alabanses, diu ella.

—Es que teniu una má beneida per sa freixura i per totes ses altres coses, diu aquell missatge. Jo lo que vos puc dir, que, set plats no diré que les m'haja etzibats, pero de cinc vos ho assegure....

—I jo que, per mi som arribat an es sis! diu es pareier-major.

—I jo que de tants com n'he buidats, he perdut es compte, diu N'Andreu.

—I jo que no vui dir quants, perque n'estic empegueit! diu es pareier segón. Pero encara s'èstat més ferest es porquer, que, com s'és volgut aixecar de sa taula, no ha pogut de redó que estava. I s'ha hagut de desembotonar es calsons i posar-s'hi un fermat de paumes, per no anar tan estret.

—Pero ¿com diantre vos ho feis, Madona, diu s'oguer, que no hi ha gaire que és arriba, i escoltava sa conversa sensa motar. ¿Com diantre vos ho feis per ministrar sa freixura tan bé i tan bé?

—Jo no fas més, diu sa Madona, que lo que sempre vaig veure fer a ma mare, al cel sia ella i tots los morts cristians. Bull primer sa sang sa butza i sa budellada; frig es fetge, es lleu i es cor; llavò hu mesclam tot dins una greixonera i hi tiram patates bollides i grell a voler i un ratxet d'aigo per que no sia tan carregada i llavò de totes espicies i fuies de llorer; i hu feim bollir tot fins que trobam que s'és confitat lo que pertoca.

—Idó si que sou el diastre, s'exclama es pareier-major, per desfer-vos-ne bé de tot!

—Sobre tot, Madona, diu sa criada, i ara que ja tenim ses feines tan avensades, que no n'hi ha cap que mos encals ara com ara, ¿no mos porieu contar des presents que altre temps ets estimats i enamorats feien a ses seues al·lotes per ses Festes de Nadal?

—¿O que m'agradaria que mos ho cantásseu, ma maret! s'exclama Na Francina Aina. ¿Contau-mos-ho! ¿Contau-mos-ho! per amor de Deu! Jo vos estimaré mil sous més, si mos ho contau!

—¿Vaja, Madona! ¿contau-mos-ho! diuen tots es missatges, ¿Donau-mos-aquest gust per amor de Deu!

—¿Jesús que sou de grémoles! diu ella. Ja us ho contaré idó! No i vos assegure que hu era un cabermoni ferest aixó des presents d'ets enamorats i estimats quant jo era al·lota! A les-hores heu de creure i pensar que cada fadrina tenia quatre o cinc estimats que la rondetjaven. De mi puc assegurar que tenia l'Amo d'aquí, En Lau de So'n Ventaiol, En Felet de ses Talaiolines, En Xesc de So'n

Poca-Paia, En Bernat de Sa Fontpella i En Miquel de So'n Monserriu.

—I ¿com vos ne desfèu de tants d'estornells, Madona? diu es pareier-segón ¿a tots los dáveu cadira?

—¿No'n parlem! diu sa Madona. Ell eren de dues castes: uns eren estimats i ets altres eren enamorats.

—I ¿que té més: formatge o queso? diu s'oguer.

—¿Vaja si tenia! diu sa Madona. Contau que, per esser estimats, bastava anar-hi qualque vegada per ca-s'al·lota; i, per esser enamorats, li havien de regalar una pessa d'or, i llavò ella los dava cadira. Jo d'enamorats en tenia tres.

—¿I amb tots conversáveu? diu es llaurador de bous derrer.

—De manera que sí, diu sa Madona. No amb tots tres a la una, sino un derrerera s'altre.

—I ¿quant en venia un, i trobava ple? diu sa criada.

—Vellava per defora com un gat sa rata, diu sa Madona. I, en veure que s'altre buidava, zas! ja entrava, i ja el teniem assegut devora mi, i hala conversa qui conversa de petites!

—¿I tot se'n devia anar per ses bardisses amb so capso des festetjar? diu N'Andreu.

—¿Tatá colcarem! diu sa Madona. ¿O't penses que fos com ara, que comença a entrar sa costum d'estar mans fentes ses al·lotes de casa-bona en festetjar? Ell enrangávem sa filoa, i allé fila qui fila! ¿Ell voltros no heu vist es frare derrerera sa porta no!

—I aixó des presents que ets enamorats feien a ses al·lotes? ¿que eren aqueis presents? diu es pastor, que també feia una estona que era arribat de ses euveies, i havia escoltada sa conversa una mica, sensa mesclar-hi sa seua saliva.

—Aqueis presents, diu sa Madona, se feien per ses festes anyals: Nadal i es dia de St. Jaume. L'Amo nostro m'hi feu es primer es dia de St. Jaume, i fone un anell d'or precios term i garrit: per a Nadal me dugué sa turquesa, que volia uis per mirar; i jo li vaig enviar sa postada de coques; e-hi havia setze pessas: tres floes, tres ensaimades, tres coques, tres coixins, tres eses, i, a's mig de tot, es cor damunt bagades de floc de seda.

—¿Jesús, ma maret! diu Na Francina Aina. ¿I tot aixó váreu haver de regalar vos?

—¿Idó que't pensaves? diu sa Madona. ¿Tres duréts d'or mos costaren ell!

—I ¿quant e-hu duien a ca' s'enamorat? demana s'oguer.

—A's dia de St. Esteva hora baixa de tot, a encesa de llums, diu sa Madona. I la gent llavò hu anava a veure; i hu tenien a ca-ell sensa tastar-ne res, fins a's dia de Cap-d'any, que de cada tres pessas, n'enviaven una a ca-ella.

—¿I no regalaven altra cosa? diu es llaurador de bous primer.

—Bono! diu sa Madona. Si no feien postada, regalaven calsons i solapes de seda, d'orlean o de xalf, dins un mocador també de seda d'allò més bufarell.

—¿I assò devia sortir més baratet? diu es pareier-segón.

—Sí, diu sa Madona; pero al punt ja l'aficaven en si hávia fengut bon

gust ella, o si'l'via tengut dolent en so triar sa roba. Lo més net encara eren ses coques, perque si p'el cas sortien gens esgarrades, una criatura poria donar sa culpa an es forner.

—¿Quant es bon ver que sempre hi ha hagut gent viva! s'exclama es pareier-major.

—¿No hu sies tu viu, i te posarán a ca-teua! diu sa Madona.

—¿I es pobres feien aqueis presents tan grossos? demana es pastor.

—No, diu sa Madona; ells regalaven uns botons de roseta d'or i també tapats d'or i elles uns calsons d'escaudalari i seda.

—I es joc ¿com el feien ea temps vostro? demana N'Andreu.

—¿Xetra! diu sa Madona. A's dissapte de Nadal avespere s'estimat anava a ca-ella, i movien de jugar. A la casa treien unes cartes, cadascú posava una grapada de melles, i ell posava per ella, i li donava tot lo que guanyava.

—I amb un reinot encés ¿que no l'acompanyava a Matines llavò? diu es pareier-major.

—N'hi havia, diu sa Madona, que l'acompanyaven amb un reinot; i altres, es més empiulats, amb una antorxa de vent, i llavò la regalava a s'al·lota.

—¿I deu resar d'aixó, s'exclama sa criada, aquella cansó que diu:

—Si no'm fas llum á Matines,
a ses Festes de Nadal,
ses coques no't faran mal
ni porás dir si son fines,
ni tampoc si son salades!
—Ses coques de ses fadrines
enguany no les he tastades.

—Assò, diu sa Madona, resa d'un temps més enrera, quant ma mare era al·lotella, perque en temps meu, a's dia de St. Esteva ell duia a ca-ella un joc de cartes nou de trınca, posava per tots, i ja la tenien armada. Hora-baixet se feia es present de coques, i a's vespre es de sa turquesa o s'anell o sa tumbaga. Idó veis, a's temps de ma mare, al cel sia ella, duien es cordat des gipó a la corona; i ells regalaven a elles uns caps de plata de mig forc de llargaria, una guiterra de veta o de floc, i elles les donaven dues coques, que les se'n duien dins un mocador.

—I botons ¿que no se'n regalaven an aquell temps? demana es pastor.

—Si-fa, diu sa Madona: però no com es d'ara, perque llavonses només s'usaven botons de porcellana, de porcellana mallorquina, de pic de martell de plata, de pedra-de-mirai, de pedra-vermeia i de pedra-groga.

—¿Verge Santíssima del Sant Roser! s'exclama sa criada. ¿Quin temps era aquell!

—¿Un temps ben bo! diu sa Madona. ¿O qui hi pogué tornar!

—¿Ja teniu raó! diu es pareier-major.

Amb aixó tac arrriba l'Amo de veure ses rotes amb sos rotors, i arriben també meteix tots es gordians i missatges que hi faltaven.

Ja passaven d'un poc les dotze, més ben dit, ja era prop de la ma, i sa Madona, que mai pert ses menades p'és rostoi, s'exclama:

—Ara que ja hi son tots no crec, que fos gens errat tirar s'arrós dins s'olla.

—Ben pensat! ben pensat! s'exclamen tots, i sa Madona i sa criada ja están aixecades, i ¿cap a sa cuina! a osar s'arrós dins sa gran olla d'aram

que tenen devora's foc, bona i plena de brou, però d'un brou que faria rompre es dijuni a un sant, si no fos que es sants son tan forts an es dejunar.

XI

A So'n Fontinyol ja estan en taula. L'Amo seu a un cap, i seguint per avall, es nets, En Pere Miquel i Na Maria, N'Andreu, es pareier-major i ets altres missatges i guardians, i a s'altre cap es pastor.

Mentres s'empassolen bons plats d'arròs bollit, aufegat dolç i demés principis, i entre i entre se calen bones tassionades de vi, i sa Madona i sa criada i Na Francina Aina no s'aturen de dur concert a sa tau'a, xerren tots p'es colzos, i s'en truen de mots ben gustosos.

—Pastor, diu l'Amo, alerta a sa porcella! que no mos fngi!

—Jo? diu es pastor. ¡Es porquer! ha d'esser que li ha de tenir esment i jo a ses cuveies!

—¡No hágeu por! diu es porquer, menjau descansats, que no fugirá! ¡Massa ella está ben ponxada i ben clavada a s'ast!

—Jo vos ho assegure que hi está ben travada, diu N'Andreu.

—¡No hi ha que tenir por de que se destrau! diu es pareier-major.

—Bé, diu l'Amo, si ella no pot fogir, mos estableix vel·lar que no la mos saupin.

—Jo no pert de vista s'ast de suasi! diu es pastor.

—¡Ja seria mala passada si ara que ja le tenim casi rostida, la mos fessen scuvatge! diu es pareier-segón!

—No seria sa primera vegada que ha succeir, diu l'Amo. No assí, gracies a Deu, sino a altres bandes.

—¡¿que estaven per besties? diu s'oguer

—E hi estiguessen, o nodiu l'Amo, aquesta les feren a So'u Pinyol. Dina ven com es més descansats del mon; i, se'n anaren fan es forn per treure-la no la hi trobassen.

—¡Pobres criatures! diu sa Madona.

—Qui dorme, no pilla peixo, diu es pareier-major.

—Vaja quina tabacada! diu es llaudor de bons derrer.

—Lo més gu tòs, diu l'Amo va espar a So'n Tevella-de-Boix, que dinaven, i males quimeres que hi hagués d'haver negú tan atrevit que los anás a saupar s'animalet! Idò, com se'n temeren, es forn va esser buit. Surt tothom a defora, tresquen tot allò de devora ses cases, i a la fi la me veuen a sa bona de porcella ponxada amb s'ast damunt un claper. Ja son partits corrents e ip allà; i encara no hi arriben, com patuplum! els etziben dues arcabussades. Amb un poc més cauen enterra des retgiró; però llavò surten de darrera es claper dos homes amb unes riallasses fortes ferm. I foren dos amics de la casa que les havien feta aquesta farsa, i havien desparat ses escopetes a l'aire: eran dos cassadors. Tots quatre tornaren sa porcella a la casa, i li taiaren es cap per tastar-la, i ben re-de-bona que la trobaren.

—I si noltros féiem lo mateix d'anar-la a dur a Na Xina i taiar-li es cap, a veure si ja es menjadora? diu l'Amo.

—Me pens que anaria bé ferm, diu es pareier-major.

I com ja hi havien fet fer a s'arròs, an es bollit i a s'aufegat do's, com ja era hora de fer-ho fer an es cap de sa porcella, que es lo primer que se mengen a ses possessions a's dia de Nadal, N'Andreu, es Pastor, es pareier-segón, s'oguer i es llaudor de bons derrer s'esquitxen an es forn, s'aferran quatre a s'ast i N'Andreu té compte a llevar sa cameta d'arada entravessada a sa boca des fern, i que Na Xina no pegui a cap vorera ni capeig cap avall ni cap amunt; i quant es tota defora, embo-

lica una partida de pedassos per sa punta de s'ast per no cremar-se, i hi agafa fort, i se'n entren tots xarpats dins ses cases amb aquella galant presa, i la posen amb molt de mirament damunt una taula, tota envoltada d'escudelles per recuir es saim que a raig iroi regalima de Na Xina, la qual ha pres un coloret de canyella d'allò més garrit, i de s'oloreta que deixa anar no'n dic res perque n'hi ha per perdre-hi es kirie eleisón. N'Andreu i es pareier-major li treuen amb tot esment s'ast, i li lleven amb un taient cap i coll, fent croixir aquella conna colrada i enfortida, pero brévola, que tapa dos ditets de xina blanca i una veta de popa entre blanquinosa i vermeienca; i hu duen tot, s'entén, cap i coll, dalt sa taula.

Aquells missatges, que ja la se menjaven amb sa vista a Na Xina, quant es pareier-major i sa Madona n'han fets trossos des cap i des coll, repartintlos dinstres o quatre plats grans ensà i enllà damunt sa taula, s'hi aborden, se'n fan una bona platada, i ja son partits a donar-los clau. Vos essegure que és un gust veure enforar rostid dins aquelles boques, avesades a menjar escudella, figues seques i pa-i-olives i qualque arengada d'allò tan salat.

No hu volguen sebre si n'hi hagué cap d'esmús des barram ni que l'escopis gota an aquella menja de reis i de papes, que ni reis ni papes mengen cosa millor.

Lo que si vos vui dir, lectors ben-volguts, cumplint un dever sagrat com historiador escrupulosíssim, que es porqueret i es boveret, ells que ja havien enforat molt més arròs, bollit i aufegat que's seu ventre no demanava, sentint-se més sadolls que un tudó, devant aquella porcella rostida que tenien davant i ja no porien dir pruna, se calaren a plorar com a nins petits perque sa seua còrpora ja no'n volia pus i es sac ja era a caramull, pero sa seua boca en volia més i ses dents los ne praven. No més e-hi pogueren pegar una espipellada, perque ja no se porien enviar lo que se duien a sa boca.

Al punt tothom n'estigué sadoll de porcella-rostida perque es una monja que embafa ferm, en treure-la des forn, i llavó que tots ja tenien sa reia de sa freitura des barenar, sa de s'arròs, sa des bollit i sa de s'aufegat; i vos assegure que totes i cada una oren estades ben afavorides i que no s'hi planyien gens.

A les-hores treuen ses melles torrades, mesclats es bassons amb ses cloveies per que fassen més comú, i llavó magranes dolces i aubars, penjoi de calop blanc, neules ensucrades i coques de torró, i tothom e-hi pegá sa seua espipellada, fins que N'Andreu treu es vin-blanc, un vi fet seu, que només serveix per fer brindis a's dia de ses matances, a's dia de Nadal i a's dia de Pasco. N'aboca mig tassonet a son pare, que l'alsa i diu:

—Idò que molts d'anys poguem celebrar santes i alegres aquestes Festes en companyia de to's es qui més estimam i amb més alegria i manco pecat! i que Deu no mos deix morir que no mos haja perdonats!

—Amèn! diu tothom!

I l'homo alsa es colzo, i glee-glee se cala aquell mig tassó de vin-blanc.

—Bo t'és sortit, Andreu, aquest vi! diu ell tot satisfet.

Llavó N'Andreu aboca vin blanc an es pareier-major, a s'oguer, an es pastor, an es pareier-segón, an es llauradors de bous, an ets altres missatges i guardians; i tots, un després s'altre, fan es seus brindis dient:

—L'amo, Madona, Andreu, i tots ets altres que hi ha an aqueixa taula i an aqueixa casa, ¡que poguen celebrar santes i alegres aqueixes Festes molts d'anys amb més alegria i manco pecat! i que qui mos ha aplegats

assí, que mos aplec a la Gloria!

—Amèn! responien ets altres.

I es des brindis se calava es mig bassonet de vin blanc, i llepant-se'n es morros, deia a N'Andreu.

—Bo t'és sortit, Andreu, aquest suc! ¡Vaja quin bevent! ¡N'hi ha per engatar-s'hi!

I N'Andreu tot gojós perque tothom li alaba es vi.

I gan-e qui no agrada que li alabin ses seues coses?

Des cap de mitja hora sa Madona, Na Maria i Na Francina Aina, assegudes a's mig de la casa, feien joes an es nins, i es missatges, es guardians i sa criada, fora es pareier-major, havien tocat el corn cap a la vila per fer es dia de Nadal amb sa seua gent, mentres que l'Amo, En Pere Miquel i N'Andreu i un parei de llocarroners de per devora So'n Fontinyol, que hi eren anats a donar ses Bones Festes, eren a córrer es sementers per veure sa bruia que ja neixia i si es sembrador havia tenguda bona mà per escampar sa llevor, comparant-la bé per tot arreu sensa fer gens d'escandalari.

XII

Se fa tart, i a entrada de fosca es des llocarrons se'n tornen a ca-seua, perque duen sòn enera d'esser anats a Matines, i anyoren es llit.

La gent de So'n Fontinyol se repleguen dins sa cuina a on es Tió de Nadal torna prendre una força que no és de dir, espetegant i siulotetjant a la descosida, amb una flamada que fa més ballugadissa que una bandera en dia de vent.

Es nins, alegres i delitosos, quant venen aquella focateria, boten i criden, canten cançons des Betlem, i no tenen aturai des Betlem a sa cuina i de sa cuina an es Betlem.

Si no fos per Na Francina Aina ¡pobres pastors! pobres cuveies! pobre Misteri! No se'n escaparien de qualque endemesa com un covo, no perque aquells al·lotineus no hi estiguen ben alabats amb aquell Betlem, sino perque tot hu volen pauper, i naturalment fan maig, sempre de desgracia, mai aposta ¡pobres infants!

Ventura des xubec que prompte los se fa seus, els agarrota, i queden més adormits que una rabassa, i los traginen an es llit abans de pus raons; i amb això se restableix sa calma.

Dins sa cuina de So'n Fontinyol e-hi ha sessió plena: l'Amo i sa Madona, En Pere Miquel i Na Maria, N'Andreu i Na Francina Aina i es pareier-major, que es considerat com un de sa familia, i allà s'escaufen tots plegats, envoltats des Tió de Nadal que crema a les totes; i allà conversen de sementers, llaurades, anyades i demés coses que pertanyen a tot bon conrador. Es que encara no els és entrat això que's diu «civilisació moderna» ni son prou il·lustrats per parlar de lo que no entenen; i per lo mateix just s'atansen a parlar de ses coses que tenen per mà i que coneixen.

¿No és ver que hu son ben atrasats i de l'any u aqueixa gent de So'n Fontinyol? ¡Veïès qui hi ha avui en dia, des qui van una mica p'es mig, per cap-closos i terrolers que sien, que no s'atansen a dir-hi sa seua en qual-sevol qüestió que's present, per més envitricollada i mala d'envestir i d'endardellar que sia.

Es que diuen que's caps se son uberts molt an aqueix temps que correm.

Jo hu crec que és ben ver que se

Escandalari es una roba de llana i fil, de fondo blau fosc, amb retxes verdes o vermelles o blanques, que serveix per calsons, estufadors, copinyats i davantals. Quant un sembra malament, que no escampa bé la llevor, i en néixer, el sembrat fa retxes, unes més espesses, les altres més clares, se diu que han fet escandalari.

son uberts molt, pro n'hi pren com a una botella d'ou de molt fi, que si l'obria, si la detajn i no se cuiden de tornar-la tarr, i no la tenen ben tapada, s'esprici fuig, i només e-hi queda es solam, es porgueres, lo que sols es bo pertir. Així se son uberts es caps d'avi e dia, i es seny e's és fuit i es cervells és tornat aigo.

Idò si, es panyolers s'esmolen sa garrova en cos des seu ram, fins que sa Madona viu.

—¡Ah bon cap de re-xetre! ¡Jo que no hi pensava! ¡I hem de tastar es paner de sa senyora i es de sa Tia Monja!

—¡I és ver, a mare! diu Na Francina Aina. ¡Ni havia pensat gens!

—¡Vaja, idèsi los duis an aqueix paners! diu l'Amo.

I sa Madonica de talons cap a sa seua camb, i al punt torna amb sos dos paner ben plens de bo-bons ben tapada s boca amb una roba blanquinosa, isida por tot lo redó!

Sa Madona descús amb quatre grapades i huestapa; i com aqueixa gent veu tot quell bon concert, no hu volguen sebres exclamacions que hi fan.

—¡Mirau-los an es paner de sa Senyora! ¡Elli vos heu de mirar!

—¡Es de sa Tia Monja, si!

—¡Elli jo sé quin se'n deu dur sa ventatge!

—¡Elli va a lo bo a millor!

—¡Mirau queixes coques bambes! Una, dues, tis quatre...!

—¡Mitja dzena n'hi ha! ¡¿totes aqueixes coques de terró?

—¡¿I aqueixa pila de neules ensucrades?

—¡Elli son com una pila d'esportins de sa tabua, de gruixades i re-vingudes.

—¡Uep! ¡aqueixa solada de patates de Màlaga!

—¡Si quei ha pensat sa Senyora amb noltros! Massa se veu que mos estima! ¡Eina santa dona! ¡Mira es seus arrenddors com a fiis!

—¡Així hurien d'esser tots es senyors!

—¡Escolhu! I que no'l veis an es paner de sa Tia Monja?

—¡Jè! ¡¿no sé si encara hi ha més conce que an es de sa Senyora!

—Uep! ¡¿hi veig quatre coques amb bonys!

—¡I jo sé sensa, i ben lises que son!

—Pero ¿gentiu aqueixa oloreta que deixen an?

—¡O quina oloreta més bona i més saborosa!

—¡¿quen direm de ses coques de terró? ¡¿i que'n fan de bona cara!

—¡Jè! ¡també hi ha pasta-reial i codonyat!

—¡Es cabrombos! ¡Jesús, que'm feis dir! ¡Elli també hi ha una solada de madritas!

—¿Que lo se diuen congrets també?

—Si-fa! ¡tot es vermei d'ou i sucre i una midona de farina de xeixa! ¡Mirau també coquetes d'anís! ¡Aquesta Tia Monja!

—¡I es germana vostra! ¿eh ma mare!

—Si-fa. Jo li guany de quatre anys. Forsat forsat volgué esser monja! i no hi hagué altre lliwell més que donar-li essi. Si no le hi donen, se moria de pena. Ben clar que's metge hu va dir a mon pare, al cel sia ell. I això que hi havia En Pere Antoni de So'n Alcaines i En Pere Jusep de So'n Alzèbits i En Tomás d'Alcudi-Arrom que la rondetjavem ferm; tots tres la volien. ¡I no sé lo que hauria succeir si ella no se fa monja. Per paga sabu que hu era de garrida i de galant-dona sa Tia quant era jove-nota!

—¡I encar'ara que hu es!

—¡Ara que ja n'ha doblegats cinquanta, ja no s'assembla de quant corria es viat!...Sobre tot, millor está ella que no noltros.

—I sempre per *Vestes* mos envia una panerada d'aqueixes coles tan bones i tan bones!

—Si, no se'n descuida mai! Bé que noltros també n'hi enviam un de paneret de porquim en fer *matareses*!

—Mirau però que aqueixes monges així meteix tenen unes mans benedides per ses *pastes*.

—Ell no les banya s'oreja negú nat de Mallorca a ses Monges de St. Jeroni envers d'aqueixes coses!

—Ja hu he sentit dir sempre!

—Ell com entrà ella, ja mos ho deia tothom! Entra a St. Jeroni? i a no vos mancarán *pastes fines*! Estau-ne segurs!

—¿I que no hu hem de tastar gens gens, ma mare? ¿O només mos ho han enviat per un bell veure? arribá a dir Na Francina Aina.

—Ell aquesta només pensa en la menjúal diu sa Madona.

—No hi penseu vos, veiam que vos succeirà! diu sa revelera.

—Vaja idó si hu hem de tastar qualque poel diu l'Amo.

I feren partions d'una coca bamba amb bonys i d'una de llisa, d'una coca de torró, i n'hi va haver un bossí per hom; encalentiren a sa flamada des *Tió de Nadal* un raig de neules ensucrades i llavò les arruellaren, i al punt foren ben rostides i ben brévoles, i zas! zas! se'n enflocaren una per hom, servint-los de companatge un congret, i llavò torraren *patates de Malaga* devallsa cendra-calú des fogó, les plomaren com estiguereu a punt, zas! zas! les s'empassolaren bil-lo bil-lo. Res de tot quant tastaren e-hi hagué que no hu trobassen re-debonissim; i N'Andreu troba que pertocava remuiar-ho amb un glop de vin-blanc des seu, se'n aná a dur sa botella, i allá tots xerumbaren contents, alegres i xaravel·los.

I com no hi havien d'estar si amb pau an el cor i tranquilidat d'esperit xalen amb el Senyor, que tal dia com avui volgué donar alegria de bon de veres a tota s'humanitat malanada.

Vaja! dins ses llars¹ de la pagesia hi fa un estar de Deu es dia de Nadal a vespre.

No's poren dir ses coses que un e-hi ha sentides dins lo més endins de s'ànima i s'ecsisament inefable de dolse recordances i plers puríssims i gaubansa indefinible que aixamplen es cor i embadaleixen celestialment s'ànima donant-li a tast qualque micoina des bé immens que Deu té preparat a la Gloriá perdurable per tots es qui observen sa seua Llei Divina.

Això de la llar i des seure devora aquella focateria des *Tió de Nadal* i alenar aquell aire agombolador d'una cuina patriarcal, no hu pot comprendre gaire aquella gent que sempre ha aguiat es menjar a fogons alts i no amb tions d'uiastre i olivera i amb ramutxaia de mata, aquella gent que sempre s'escaufada a un braser, i no ha vista mai d'aprop sa flamarada ballugosa i renouera d'una foganya de la pagesia...

Passaren un parei d'hores... i sa lluna i ets estels que guaitaven per sa finestra de sa cuina de So'n Fontinyol no porien enviar un raig de llum que besás sa cara d'àngel de Na Francina Aina ni sa d'ets altres, perque sa son les havia agarrotats tan fort a tots que no tenguereu altre remei que anar-se'n a jeure més que depressa.

I lo endemà, a's dia de St. Esteva, que es dia ja s'era allargat una passa de gall, sa Madona, N'Andreu i Na Francina Aina s'espiixaren a la vila per anar a dinar amb ses ties i bloncos, segons costum de cada anys, i no tornaren a So'n Fontinyol, fins es dia d'ets Innocents a vespre, per més

que sa Madona volia fer tal dia a So'n Fontinyol, perque veiam: haguereu d'anar a dinar a tres cases, i com només porien dinar una vegada per dia, no'n pogueren fogir d'haver de fer tres dies fora de So'n Fontinyol.

I llavò s'entregà es dia de Cap-d'any, i se feren ses acabaies de Na Xina; i la trobaren tan bona i tan bona que resolgueren l'any qui vengué devant matarne una altra de més grossa.

I ara, lectors meus benivolguts, tossiu i feis mans belletes si voleu i si us ha agradat aqueix retaulet de bones costums mallorquines; i si no us ha agradat...etzibau me una bona siulada o sonau-me corns i esquelles fias que tengueu *siulera* i *sonera*, i ¡al cel mos vegem tots plegats! Amèn.

JORDI DES RECÓ

Mes cançons de Betlem

(De Mn. Jacinto Verdaguer)

La Nadala

Lilium convallium.

Lo Majoral

Oh bon Jesuset,
siplorau de fret,
preneu masamarra;
si plorau d'amor,
preneu lo meu cor,
preneu la meua ánima.

Los Pastors

Si voleu venir
a nostres cabanyes,
vos sereu pastor,
rabadans nosaltres.

Los Reys

Si voleu venir
a nostres realms,
vos allotjarem
en palaus de marbre:
lo rey sereu vos,
los vasalls nosaltres,

Maria

Tornáuvosen, Reys;
oh pastors, tornáuvosen;
quan será més gran
ja vindrá ab vosaltres,
d'amor ab lo jou
a junyir les races.
Será'l gran Pastor
que, al cel per guiarles,
unirá a sa veu
totes les ramades!

Será Rey dels Reys,
Senyor de Monarques;
pendrá per regnar
en tots los realms
lo cetre del mon
ab ses mans llagades.

D'un roser a l'ombra,
d'un roser de maig,
n'ha florit un lliri
la nit de Nadal.

Bonica es la Rosa,
més ho es lo Ram,
més ho es lo Lliri
que floreix tot l'any.

Les fulles son verdes,
lo calze n'es blanc,
la mel de son calze
n'es mel celestial.

Abelles que'l besan
son Angelets sants;
Angelets tovolen,
pastorets l'haurán.

Los tres Reys arriban
sois per olora'l,
ja'n veuen la Verge
que'l va ab plors regant.

—¿De què ploran, Verge,
de què plorau tant?
—Perletes de l'alba
lo solen rosar,

y avuy, que es dividres,
son gotes de sanch.
Lliri que floreixes
la nit de Nadal,
¡ay! allí al Calvari
¡com t'esfullarán!

Bonica es la Rosa
més ho es lo Ram,
més ho es lo Lliri
que floreix tot l'any.

Cançó del Rossinyol

Allí a l'Establia,
de vora'l Portal,
rossinyol hi canta
la nit de Nadal:
*Flor de lliri lliri,
flor de lliri blanch.*

—¿Per que cantas ara,
si plora l'Infant?
—Si canto y refilo,
per aconortá'l
—Refiles y breças,
¿de què está plorant?
—Lo mon que tant ayma
l'ha anat oblidant,
los tres Reys son fora;
los Pastors se'n van;
si pastors lo deixan,
anyells ¿què farán?
Aucells de la gloria
volem a adora'l
que'ls hòmens no hi venen
la nit de Nadal.—

Allí a l'Establia,
devora'l Portal,
rossinyols hi canten
si plora un Infant;
tant plora y suspira,
que s'hi van posant:
*Flor de lliri lliri,
flor de lliri blanch.*

Pastorella,

I.
Un anyellet arribá a l'Establia
tot fent joguines, aquest dematí;
ab tristos bels l'ovelleta que'l cria
fa resonar lo boscatge vehi.
Lo cerca y lo troba
dintre de la Cova,
jugant a les plantes de l'Anyell diví.
Es blanch com la gebre,
correm a adorarlo l'Infant del pessebre.

II.
Lo pastoret que ha perduda l'ovella
tota la nit l'ha cercada plorant,
es la manyaga més blanca y novella
que esbrotá'ls dolços timons dal voltant.
La cerca y la troba
dintre de la Cova,
besant amorosa los peus de l'Infant.
Es blanch com la gebre,
correm a adorarlo l'Infant del pessebre.

III.
Sensa l'Infant la mareta s'anyora,
que es de cor d'àngel lo jove pastor:
quan no l'ovira son ull sempre plora
y sent plegarse les ales del cor.
Lo cerca y lo troba
dintre de la Cova,
y ab ell també adora l'Infant Salvador.
Es blanch com la gebre,
correm a adorarlo l'Infant del pessebre.

Lo Sant Nom de Jesús

Oleum offusum nomen tuum
(cant, I.)

Lo Messias noy
plorava, plorava;
l'han circumcidat,
y la sang li raja.
Tonades de cel
Maria li canta;
tot cantant, cantant,
l'arrosa de llágrimas.
—No ploreu, lo Fill,
no ploreu la Mare;
per darvos conort
los Angels devallan,
los Angels del cel
a fer una dansa,
corones al cap,
a la má una palma.
Tocan violins,
violins y arpes,
guitarretes d'or,
y baixons de plata:
la cansó que fan
lo mon alegrava:

¡Oh Jesús! ¡oh nom del cell!
¡arrosa la terra!
¡ho Nom dols, bresca de mel,
sa amargor desterral!

¡Oh Jesús, nom de Jesús!
dels cors alegría,

¡lo que tu del cel li dus
si'l món ho sabia!

Lo cántich diví
p'els cors es com manna,
com manna que plou
a l'hora de l'alba;
de goig, ja somriu
qui de dol plorava;
que'l Nom de Jesús
de l'amor es bálсам,
bálсам de l'amor
que pel món s'escampa.
Més l'àngelic cant
no ho diu pas encara
que eix Nom será escrit
en sa carn sagrada;
les cinc lletres d'or
serán les cinc llagues.

Una Pescada

Es vent encara no s'era desxondit
i la mar, plana com una bassa d'oli,
deixava pasturar tranquiles per damunt
sa cara de s'aigo un estol de boires,
que li donaven aquella color
blanquinosa que sol senyalar una calma
soirera.

An aqueixa hora de sol ixent, se veia
dins sa garriga un homo, alt, un poc
carregat d'espalles, vestit amb un jae
color de bou, desfilegassat de tant de
fregar per damunt ses penyes, uns calsons
que ja havien perduda sa color nadiua,
mostrant an es post terme un afegit
d'altra roba; una troca blanca li enrevoltava
sa cinta; i, per que una cosa dignes
umb s'altra, duia una gorra de l'any
tirurany i unes espartenyas, que, p'és
temps que duien de servici, bé mereixien
passar a sa segona reserva.

Aqueix homo, que du tan poques
fantasies en so vestir, té una germana
que es tot lo contrari d'ell. Es una pobila
remirada ferm; son que-fer és cosirse
faldetes noves i fer randa.

No hi ha roba de moda que ella no
la compri; un mocador té que fa copinyes,
que és s'enveja de ses amigues, i per
que res falti a sa dobla, s'ha comprada
una brasserola que val uis per mirar;
amb una paraula, quant ella surt a rol-lo,
la se poren mirar de cap a peus.

He dit això de sa germana d'En Pere
(aquest é es nom d'ell) per que no trobis
estrany, lector benivolgut, si cada vegada
que En Pere se posa aquell vestit, per anar
a sa *corera*, com diu ell, hi ha altar fumat
a missa de tres, si entre es dos germans
hi ha un poc de nyic-nyac. De manera que
ses eixides d'En Pere solen comensar
amb completes i acaben així com veurás,
lector, si no te canses de lletgir.

Com vos deia, En Pere se n'anava per
dins sa garriga, donant unes passes de
convidat que, qualsevol que l'ahagués vist,
hauria dit que sabia a on anava.

Efectivament, ¡hu sabia a on anava;
i si te fixes, lector, en ses canyes i es
senacions que du dalt s'espalla, endevinarás
de tot d'una que va a pescar.

Això és es seu mal-vici. Que no li
venguen amb comedies, que no li parlin
de cafés, que res en vol sèbre; pero per
una pescada va l'homo bruiant; no vol
un parei de vegades cada setmana, i si li
parlau dela cosa, és ell sempre qui du sa
peraula.

Tanta de pressa duia l'homo que amb
quatre bots ja fou a sa pesquera. Pega tot
d'una una uida a la mar, se descarrega es
senacions, treu es surodes ginyes, les
desembolica, examinant es pels un per un,
per veure si tenien cap falta; i després de
estar segur de sa seua bondat, cerca un ecó
i les posa en remui.

Com la mar encara no feia cap mica de
saliva, se va asseure damunt una penya,
va treure sa petaca i va encendre un
xigarret, esperant que la mar se mogués
per porer pescar.

Una cosa el preocupava a les hores

¹ Llar es allá on fan el foc dins la cuina; es lo meteix que *fogar foganya* o *fogó*. El mot *llar* ja no s'usa casi mai a Mallorca, pero encara hi ha qualque jai o jaia que l'empre qualque pic, i el solen fer mascull, no femení com a Catalunya.

i era es vent de quin punt sortiria; perquè sempre hem sentit a dir que la mar mata es peix. Si es vent es dolent, ja pot ésser un bon pescador, però es ben segur que se'n durà es frare; per això no s'aturava En Pere de mirar a s'entrellau per veure si voria senya de vent.

No se va torbar molt de temps a aperèixer dins es llevant una retxa blanca, que era senyal de que es vent comensava a bufar d'aquell punt.

Com aquest vent és un des millors per pescar oblades, En Pere no hi cabia d'alegria. Ja veia es senaions plens de peix, pensava en sa sorpresa que donaria a sa seua germana, quant es vespre li entregaria es senaions al tip de peix.

Per tenir la cosa a punt quant la mar se comensava a moure, va nuar sa ginya a sa canya, va pegar un roec, encengué un x garret i, asseguint-se damunt una penya, malambrosa ferm, va treure de dins es senaio unes quantes arengades i va comensar a brometjar.

Amb això la mar ja era partida a rissar-se, se veia qualque cabra i, dins poc tems sa pesquera se va posar a punt de pastora garrida.

Ses oblades anaven de la cosa ferm, brollaven a les totes; allò pereixia una olla de caragols.

En Pere, que considerava que seria allò de cada bec una fava, ja no va tenir més paciència, va escar s'am i va tirar sa ginya a la mar.

Una oblada de aquelles que diuen: «aquí som!»— s'hi va aferrar, i amb sa primera espolsada rompé sa ginya duguent-se'n es cabestro penjat. Quant ses altres la varen veure, ja es segur que tocaren soletes, quedant-se sa pesquera sense un peix per nat senyal.

Si En Pere no va flastomar amb aquesta feta, va ésser, perquè no té tan lletja costum; però sa processó corria per de dins. Tot enfadat va tirar sa canya, sa va aixicar amb una rebel·lada i hu va fer amb tan mala sort, que's calsons se varen enganxar a ses puntes de ses penyes i s'hi varen obrir un parei de ventiladors.

Des calsons bé se'n feia ell trons; però en lo que no hi poria prendre preu era que ses oblades li fossen fuites; perquè considerava que era mala senya ferm; així és que va comensar a veure moros a la costa, a tenir por ferm de haver-se de carregar un frare amb totes ses campanilles.

Tot duna que li va haver espasada sa malícia, que va ésser ben aviat, tornà arreglar s'ormeig, se va asseure altra volta damunt ses penyes i comensa de bell nou a brometjar.

Molt de temps varen estar ses oblades a comparèixer, i, quant comparegueren, anaven assolades assolades i uis tan espolsats, que les bastava un no res per tocar el corn de d'allà.

Però, com solen dir, que qui no se cansa alcansa, a forsa de temps i paciència va porer lograr En Pere que entrás dins sa pesquera un poc d'obladi.

Amb això les dona altra volta canya i va treure un caludet; e-hi torna i s'hi va penjar una oblada com una fua de mata. Aquí va cobrar coratge En Pere perquè, si bé es ver que aquella oblada no hu pagava, però confiava l'home que darrera ses petites vendrien ses grosses. Però uns comptes fa s'ase i uns altres es tragner, i aquest vegada es comptes d'En Pere li sortiren errats ferm; perquè es xoloc va prendre la mar i tot d'una ses oblades remenaren sa coa, sa pesquera se va posar feta un mirai i ses ones comensaren a inflar-se de bona manera, tant que se va entregar una ona grossa ferm, me troba En Pere que badava, i el m'aplega de ple en ple i el me deixa tot xop. Cercant caragols, passaven a les

hores per allà unes quantes dal·lotes, d'aquelles que se riurien d'un enterro; i, com me veuen En Pere tot remui, en to de fisonada li varen dir d'un bossi enfora:

— ¡Pescador! jo pescador! ¿Qué és venal aquest pop?

En Pere, que va comprendre sa fisonada, va baixar es cap tot empeguèit i se va beure es eop com sa figuera.

Quant es sol comensava a enremarse, En Pere va aplegar es trastets i li va copar cap a la vila, duguent-se'n una oblada i un caludet per fer miular es moixos i un pop que el va fer tremolar de fret tot lo camí.

No te cregues, lector, que En Pere amb aquesta pescada esveuada fés es propòsit d'enviar a rodar sa canya, ses ginyes i tot s'altre ormeig. No ell has de sebre que se n'anava ben content perquè havia vistes moltes d'oblades; si aquest pic havia duta desgracia i no n'havia agafades, un altre dia seria bon dia.

Qui no se aconorta, ja es p'orque no vol.

LAU PEL D'OR.

Recapte

Ses monges an ets hospitals

Ja sabeu que's governants francesos, es a dir, sa Masoneria, que fa anys governa la França, varen treure ses Monges d'ets hospitals de s'Estat, perquè deien que donaven matadura an es malalts sobre confessar-se i combre gar per sortir d'aqueix mon, i que los retgiraven parlant-los de l'infern. Tretes ses Monges, e-hi posaren «malalters» i «malalteres» seglars, i amb això ja's pensaven tenir la Seu plena d'ous, vui dir, la França salvada.

¿Quin resultat han donat tals «malalters» i «malalteres»? Es resultat més ferest, més vergonyós, més repugnant per sa Masoneria, p'es governants francesos. Tots es malalts se'n queixen de tal gent «llogada», i de cap a cap de França ressona una protesta general demanant que torn n posar ses Monges, perquè aqueis «malalters» i «malalteres» no son bons més que per cobrar bons sous i tractar a barrades es malalts, deixant-los abandonats, petgellant-los i espampolant-los es bon aliment que es metges prescriuen. Vaja, es un escàndol grossíssim lo que passa dins ets hospitals públics de França amb aqueis «mercenaris» que van darrera es malalts. Així es que a molts de Municipis de França ja s'es tractat seriament de tornar cridar ses Monges an ets Hospitals; això Municipis tan capdals com es de París i de Marsella.

S'altra diassa hi va haver aqueixa discussió dins es Municipi de París. Es Retgidor Mr. Puymaigre proposà amb totes ses formalitats de la llei que se tornassen admetre ses Monges dins ets Hospitals de París per tots es malalts que les volguessen, i que bellament es Municipi de París les poria aprofitar p'es servei des ferits de malalties que se prenen, ja que, essent casades ses «malalteres» laiques, porien comunicar tals malalties a ses seues respectives families. Un altre Retgidor, Mr. Alpy feu costat a Mr. Puymaigre i completà sa proposició d'aqueix, proposant que an es costat de cada hospital laic de París i en tot aquell contorn e-hi hagués un altre hospital a càrrec de ses Monges, a fi de que es malalts poguessen triar. I deia Mr. Alpy:—Es rics poren triar entre malalteres laiques i religioses, entre ets hospitals públics, que son «laics», i ets hospitals particulars, que se'n cuiden Monges, i veim que s'immensa majoria se'n van allà on e-hi ha Monges. ¿Per qué es pobres no han de porer fer lo mateix? ¿per qué es pobres no han de triar? Així se veurà si es ver que ses Monges mortifiquen es malalts parlant-los de sagraments i de l'infern!

¿Poría parlar millor Mr. Alpy? Sa seua proposició no favoria de sa manera més absoluta sa llibertat des malalts? ¿Se poria proposar res més «lliberal» en so bon sentit de sa paraula, de deixar en llibertat completa la gent per triar es servici laic i es rellí-

giós? Es ben ver que tal proposició era sa llibertat absoluta per tothom.

Però com es masons i tota sa demés canalla anti-clerical son es grans inemics de sa llibertat des qui no pensen com ells i tenen sa gran desvergonya de, tot proclamant-se apòstols i estalions de sa llibertat, pretenir imposar a tothom sa seua impiedat i tiranisar ses consciencies de tothom com es despota més criminal que hi haja hagut mai baix de la capa de Deu;—per tot això ets anti-clericals de s'Ajuntament de París i es papers canalles que los fan costat, s'alsaren contra ses proposicions de Mr. Puymaigre i de Mr. Alpy, dient-los ses mil llástimes, posant-los com un pedís brut, com si haguessen proposada sa cosa més dolenta i més absurda del mon.

A les hores un altre Retgidor, Mr. Enric Galli proposà una altra cosa: que se donés una subvenció a tots ets hospitals particulars de París que los cuiden Monges, mentre aquestes admetessen es malalts pobres que s'hi presentassen i demanassen entrada. Aquí s'alsaren ets anti-clericals dient que tals hospitals particulars no reunien ses condicions que sa ciencia mèdica demana; però es Retgidors que defensaven ses Monges les feren veure que no era ver, que tals hospitals eren tan bons i estaven a tanta d'altura científica com mai porien ésser ni estar ets hospitals de s'Ajuntament.

Aquí socialistes i radicals se posaren a cridar i a insultar es defensors de ses Monges, dient-los es nom des porc.

A la fi se passa a votació sa proposició de Mr. Galli i votaren a favor 45 Retgidors, i 31 votaren cuantra. Això va ésser devers dia 8 de decembre. Ara veurem si es Govern anul·larà s'acord de s'Ajuntament, tan favorable a ses Monges. Tot se pot esperar des Govern actual, anti clerical rabiós; encara que tal volta li farà una mica de por s'opinió pública de tot França, que de cada dia se pronuncia més i més a favor de ses Monges.

Tothom considera que dins deu o onze anys ja hi tornarà a haver Monges dins tots ets hospitals públics de França. Deu ho fassa, qui pot!

Ventim

De rota batuda.

E-hi van ferm es paperingos anti-clericalings de Mallorca, gracies a Deu. Ja fa tres setmanes que no trobam en lloc *La Voz del Pueblo*. ¿Es que no surt ja? No hu sabem; però no mos extranyaria gens que haja fet es bategot. Es republicans mallorquins perden de cada dia; es partit republicà se'n va com que desfer calsa. *La Voz* duia xètiga i feia cara de rutxella. Com a periòdic republicà, encara era des més prendors; es seu anti-clericalisme era des més rebai-xats.

Fantasies de «El Rayo».

El Rayo torna fer-se amunt de deutes Dissapte passat diu que li puja es deute 370 pessetes, i això que sa tirada, es franqueig i sa Redacció només li puja a cada nombre 2175 pessetes. Amb un llait setmanal tal insignificant arribar a deure 370 pessetes és una prova de sa poca sortida que té, que son poquíssims es qui el compren o hi estan suscrits.

Poes suscriptors i poes lectors pot tenir es paperot anarquista, però no para de bestreure an es socialistes. Dissapte passat an es director de *Obreroing* *Balear*, només li diu *renegado, pilllo, apòstata, pillastre*.—Ara veurem que li contestarà s'*Obreroing*.

¡Ah farsauts de la farsantaria!

P'es paperingo socialista de Ciutat parlam, que dissapte passat umpl tota una plana amb sos discursos que es caps-pares socialistes de ses nacions principals tiraren dins s'aplec que feren s'altre dia a Londres contra es *Servei Militar Obligatori*. Tots aquells caps pares digueren la mala-pèssima contra sa guerra i defensaren fins a ses estrelles sa pau.

¿Qui hu dupta que sa guerra de si

es un gran mal, un assot, un càstic? ¿Qui hu dupta que sa pau es un bé de Deu, un do del cel? Noltros es catòlics poren dir mal de sa guerra i alabar sa pau perquè sa nostra Religió es sa religió de sa pau p'ets *homos de bona voluntat*. ¿Però es socialistes al-sar-se ara apòstols de sa pau i condemnadors de sa guerra? Sembla mentida que sa seua desvergonya eis arribi a tant? ¿No tenen tal volta tots es socialistes a sa seua bandera per lema sa *Guerra Social*? ¿Tal volta no es un dogma seu i des principals sa *Guerra Social*? ¿Tal volta no diuen que amb sa guerra-social és que ells posarán es socialisme? ¿Com poren idò, ells lir en veritat que son inemics de sa guerra ni que volen sa pau? De manera que no es ver que siguen inemics de sa guerra, sino que son es grans contraris de sa pau del mon. Si ells no alteren sa pau del mon, si no fan fer llamada an el mon, si no hi mouen sa *guerra-social*, sa guerra universal, no és que los ne fal-tin ganes, és que no los basten ses forses per fer-ho; és que no tenen pit ni braó ni reguinyls per moure tal guerra, que és sa primera paraula des seu programa, de sa seua bandera.— De manera que tots aqueis caps-pares socialistes que se son aplegats a per Londres tirar llamps i pestes contra sa guerra i a favor de sa pau, no son més que uns desenfreïts i uns farsants que volen tot lo contrari de lo que diuen. Noson més que uns desenfreïts i uns farsants, per demati que s'aixe-quin!

¡Ho sentiú escrigadoretjos de s'*Obreroing Balear*?

Seeció local

Dimars passat volá d'aquix mon cap al cel Na Carmeta Servera i Amer, de quatre anys d'edat, que era s'ecés de son pare i sa mare, es nostros amics D.ª Angela Amer i Bosch i D. Juan Servera i Camps, Bal·le de Manacor, an e qui enviam s'enhorabona de que aquella fieta seua sia pujada an el cel i es nostros condol an es meteix temps de sa pena i sentiment que els ha deixat.

A Sa «Jovintut Conservadora», aque-s tes Festes, e-hi va haver sarau per llarc: feren una partida de jovenots d'allà comedia tres vespres s-guits an es teatre d'En Femenies, i hi acudí gran gentada; estava tot ple. Diuen que se'n desferen tan bé aquells al·lotots. Sobre tot, es qui miraven, demostraven pas-sar-hi molt de gust, i no hu volguen se-bre ses mans-belletes que feien quant s'acabava cada acte.

Ses Coranta-Hores del Nom de Jesús a s'esglesia de St. Vicens Ferrer resultaren, com sempre, molt solemnes. Ses Matines de Nadal ja anaren de primera, i llavò es tres dies seguí tot lo meteix: cant del chor, semons, l'orga, l'ofici de cada dia, tot beníssim, i molta de gent sempre.

A la Parròquia, a l'esglesia de la Santa Família i a l'artarix anaren també de primera totes ses funcions que hi feren, i varen ésser molt concorregudes de feels.

Aqueis dies passats ha brusquinetjat qualque mica, just cama d'aranya. Dim-gres i dijous demati va fer neu Solen dir que «any de neu any de Deu». ¡Deu fassa que sia així! i que sia més plover que l'any passat, que mos ha deixada molt mala boca. ¡Vaja quin any més taliquí! Se'n parlarà molt de temps i no per res de bo.

¡Uep!

Encara no es arribada sa lletra nova per LA AURORA; per això sortim encara amb sa lletra véia. Que perdonin es nostros lectors, que no es per culpa nostra, tot d'una que arrib, ja hi sortirem, si Deu ho vol i Maria.